

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom:
„Koroški Slovenec“,
Lidová knihtiskárna,
Wien V., Margaretenplatz 7.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Anton Machát, Wien V.,
Margaretenplatz 7.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane celoletno: K 100.—
polletno: K 50.—
četrletno: K 25.—

Za Jugoslavijo
celoletno: 15 Din.
polletno: 8 „
četrletno: 4 „

Leto I.

Dunaj, 1. junija 1921.

Št. 11.

Vsem koroškimi Slovencem!

Volitev v deželni zbor koroški in državni zbor dunajski (narodno skupščino) dne 19. junija t. l. se bomo vsi, moški in žene, udeležili pod imenom:

„Koroška slovenska stranka“

Naša stranka bo odločno in možato zastopala gospodarske, narodno-politične in kulturne zahteve koroških Slovencev in bo neustrahovano branila celokupno našo ljudstvo kakor tudi vsakega posameznika pred krivicami, ki bi pretile ali se zgodile, sklicujoč se na pravice, zajamčene nam kot narodni manjšini v senžermenski pogodbi odst. V., § 62—69.

V gospodarskem oziru bo naša stranka delala na to, da se dvigne naše poljedelstvo, naša živinoreja, sadjarstvo in čebelarstvo, s čimer bo v veliki meri pomagano tudi našemu industrijskemu delavstvu. Agrarna reforma se mora izvršiti pravično; kmetije morajo od velekapitalistov dobiti nazaj naši kmetijski delavci in kajzarji, ne pa privandranj tuje. Pašniki in planine morajo biti odprti za živino naših kmetov in se ne smejo pogozdovati samo zato, da bi gospoda lažje lovila divjačina. Odpraviti se mora državno gospodarstvo z živili v centralah, odpraviti se morajo vsakršne rekvizicije, uvesti se mora prosta trgovina in odpreti meje. Krivice, ki so se zgodile raznim obrtnikom in najemnikom, se morajo popraviti, prizadetim se mora škoda poravnati. Mnoga pota in ceste na deželi in v naših gorah se morajo vendar že enkrat zboljšati in ustvariti se mora preko Borovljah železniška zveza med Rožem in Podjuno. Razvoj zadružništva bo naša stranka z vsemi sredstvi pospeševala.

V narodno-političnem in kulturnem oziru bo naša stranka brezobzirno vodila boj, dokler

ne izvojuje popolne enakopravnosti naših slovenskih rojakov in državljanov z nemškimi ne le, kadar gre za davke in druge dolžnosti, ampak tudi, kadar gre za pravice in zahteve, katere so nam itak mednarodno po senžermenskem miru garantirane. Pri oddajanju javnih, občinskih, deželnih in državnih služb mora Slovenec ravnotako prihajati v poštev kakor Nemec. Na slovenskem ozemlju bomo zahtevali take učitelje, duhovnike, sodnike in uradnike, ki z našim ljudstvom čutijo in znajo njegov jezik pisati in govoriti. V naših ljudskih šolah se mora ves pouk prva leta vršiti v maternem — slovenskem jeziku in še le zadnja leta tudi v nemškem. Zahtevali bomo slovensko gospodarsko šolo v St. Jakobu in gospodinjstvo šolo v Velikovecu, na naših meščanskih in srednjih šolah pa več temeljitega pouka v slovenščini.

Smo stranka reda in miru, stranka gospodarskega in kulturnega napredka, stranka narodne sprave in narodnega zblizanja; zato pa bomo ostro nastopali proti onim, ki hočejo širiti raznarodovanje in potujčevanje; kajti to je nekulturno, ker ubija v človeku verski čut in ljubezen do milega materinega jezika, s tem pa tudi ljubezen do domače grude, do lepih naših šeg in navad in narodne pesmi.

Vemo, da ta naš strankin program odobravate; zato pa dne 19. junija oddajte svoje glavoze za

„Koroško slovensko stranko!“

Kdor ne gre volit, podpira nasprotnika!

Naši kandidati so:

Za narodno skupščino:

1. G. Vošpernik Janez, posest., Podravlje.
2. G. Aichholzer Franc, učitelj, Loče.

Za deželni zbor:

Za Sp. Koroško:

1. G. Kraiger Ferdo, poses. v Podjuni.
2. G. Dr. Mischitz, Profesor v Borovljah.
3. G. Poljanc Vinko, župnik, Škocijan.
4. G. Grill Anton, poses. na Beli.
5. G. Čarf Jurij, kolar. mojst., Velikovec.

Za Zg. Koroško:

1. G. Vošpernik Janez, posest., Podravlje.
2. G. Gastl Anton, pos., Šteben p. Beljaku.
3. G. Gröblacher Vinko, pos., Deščice.
4. G. Kriegl Franc, pos., Zahome na Zili.

Celovec, dne 27. majnika 1921.

Vodstvo „Koroške slovenske stranke“.

Koroško vprašanje.

Ali še obstoji? Ali ni bilo že s plebiscitom končano? Tako vsaj se je mislilo zadnje mesece. Toda na zemlji nič ni stalnega, najmanj v politiki, kjer se danes z vso vnemo in strastjo razpravlja o reči, ki so jo včeraj imeli že vsi za mrtvo in pokopano.

Kdo torej je zopet poživil koroško vprašanje? Ali „iredenta“? O tem strahu pišejo nemški koroški listi neprenehoma. Če se koroški Slovenec predrzne na železnici slovensko govoriti, že so tukaj detektivi, ki ga peljejo na „varni“ kraj (se je zadnjič v Celovcu zgodilo), kajti tak človek je „iredentist“, „iredentist“ je duhovnik, ki pridiga in uči slovenske otroke slovensko, „iredentisti“ smo, ker smo začeli izdajati slovenske liste, „iredentisti“, ker nastopamo pri volitvah kot koroški Slovenci, „iredentisti“, ker smo tako nesramni, da se nočemo pustiti ubiti, ampak da hočemo živeti, sploh, ni je po mnenju koroških „Nemcev“ na slovenskem Koroškem niti mišje luknje, iz ktere bi ne gledal kak „iredentist“.

Toda v tolažbo prestrašenih koroških „Nemcev“ bodi hitro povedano, da to koroško vprašanje ne izhaja od teh „iredentistov“, ker sploh ni koroško vprašanje, ampak je mednarodno vprašanje srednjeevropske diplomacije.

Koroška, osobito slovenski del Koroške, ima namreč svetovno zgodovinski pomen, ne samo še le danes, ampak je stara velevažna točka, je pot, kjer so se že večkrat v zgodovini križala pota različnih narodov. Že stari Rimljani, duhoviti politiki, so uvideli, da so sedaj slovenski in nekateri že ponemčeni deli Koroške glavna vrata med jugom in severovzhodom. Zato so skoz te kraje napeljali močno utrjeno cesto, sezidali na Gosposvetskem polju mesto Virunum in so na tej poti prvokrat trčili skupaj z Germani. Skoz ta vrata so še pozneje pri takozvanem ljudskem preseljevanju valile množice raznovrstnih plemen in narodov, ki so prišli iz vzhodne Evrope in Azije, da si poiščejo nova domovja, dokler niso ta vrata stalno zasedli Slovenci. Tudi v poznejši zgodovini so igrali naši kraji veliko vlogo, spominjam na pohod Napoleonov in na — svetovno vojno, ko so hoteli v ta vrata vdreti „izdajalski“ Italijani, kakor so jih tedi a j koroški Nemci dan za dnevom nazivali.

In kljub vsem dalekosežnim topovom in brzim letalom, kljub vsemu napredku v tehničnih vedah, bodo ti kraji ohranili svoj veliki politični in strateški pomen. Kajti velika severna država, ki se začinja na obalah severnega morja in ki bo — v krajšem ali daljšem času — imela v rokah desni breg Drave, Velika Nemčija, ima s tem v rokah tudi celo jadransko morje sedaj bolj kot prej, ker se ji je ponesrečila pot Berlin—Belgrad—Carigrad—Bagdad na kopnem. Kajti v Carigradu sedi danes že Anglež trdno, in kjer ta sedi, tam za drugega ni več prostora.

Do tega spoznanja pa ni prišla samo nemška politika, to uvidevajo danes tudi vse druge srednjeevropske države.

Predvsem Italija. Italijanska diplomacija, najboljša na svetu, ve: če stoji enkrat Velika Nemčija na Brennerju in na Karavankah, je ogrožen od dveh strani ne samo „italijanski“ Trst, ogrožen je Jadran, ogrožena je cela

Koroški Slovenci, volilci! Glasujte 19. junija 1921

sklenjeno za

»Koroško slovensko stranko«

ki najbolje pozna Vaše potrebe in je edina v stanju zastopati Vaše narodne, gospodarske in kulturne koristi.

Kdor ne gre volit, podpira nasprotnike!

laška trgovina v Azijo in s tem tudi svetovni pomen Italije. Zato pa tudi Italijani neprenehoma izročajo note na Dunaju, zadnje dni zopet eno, kjer Avstriji grozijo radi agitacije za priklopitev k Nemčiji. In italijanski listi, posebno milanski, kakor „Corriere della sera“ pišejo zadnje dni, da mora Italija tem dogodkom posvečati veliko pozornost, da ji koroško vprašanje ne more biti vseeno, da „mora Italija na vsak način svoje interese varovati“.

Tudi češki listi so se oglasili k sedanjim mednarodnim debatom o koroškem vprašanju. Potovanje jugoslovanskega regenta Aleksandra v Pariz in London spravlja v zvezo s koroškim vprašanjem, češ „kakor se mu je pri prvem potovanju posrečilo znatno zvišati odškodnino za Jugoslavijo, je pričakovati, da doseže uspehe tudi v koroškem vprašanju“.

Jasno je, da je na tem vprašanju zelo zainteresirana tudi naša sosedna jugoslovanska država, ki bo enkrat na Karavankah mejila na Veliko Nemčijo. In tako je jugoslovanski minister Pašič dne 18. maja t. l. tudi govoril v parlamentu v Belgradu o koroškem vprašanju v tem smislu, da zahteva kot strateško mejo na Koroškem reko Dravo. Rekel je med drugim: „Dne 26. marca t. l. smo poslali veleposlaniški konferenci v Pariz note, v kateri smo naglašali med drugim, da je dobila kraljevina SHS pri plebiscitu na desnem bregu reke Drave 10.405 glasov, Avstrija pa 10.093 glasov. Zato stojimo krepko na stališču, da se mora Koroška na desnem bregu Drave priklopiti naši državi, da se nam da sigurne strategične meje proti Avstriji. Smer nemške in avstrijske politike gre za to, da z vsemi sredstvi oslabi naš narodni življenjski povsodi in si zgradi nemški most na Jadran.“

Te izraze javnega mnenja v Italiji, Čehoslovaški in Jugoslaviji podajamo kot dokaze za našo trditev, da koroško vprašanje ni samo več koroško, ampak je postalo zopet važno vprašanje srednjeevropske diplomacije.

Gotovo je, da Korošci o tem ne bomo prav nič odločevali. Rešilo se bo tako, kakor bodo pač interesirane države imele od tega koristi in kolikor bo ena ali druga imela — moči.

Torej „treba da se čeka“.

Protestiramo!

Nekteri prenapeti nemški listi in celo nekatere oblasti hočejo nam koroškim Slovencem podtakniti črne in hudobne namene, kakor da delamo proti republiki Avstriji, ktere svobodni in enakopravni državljani smo sedaj, in kakor da s tem, da nastopamo pri volitvah kot samostojna slovenska stranka, kujemo neko zaroto proti državi.

Zavoljo tega je treba, da izpregovorimo odkrito in jasno besedo!

Ko se je vršil plebiscit, je imel vsakdo, kdor je imel pravico do glasovanja, tudi pravico, glasovati tako, kakor je on za prav spoznal. Imel je tudi vsakdo pravico, v okviru dovoljenih postavnih mej delati in agitirati za ono državo, za katero je on hotel.

Sedaj pa z nemške strani vse one, ki so javno delali za Jugoslavijo, hočejo spraviti v nič s tem, da jih povsod psujejo za iredentiste, za ljudi, kateri baje hočejo Avstrijo razbiti in log ve kaj še vse.

Posebno preganjajo in psujejo zavoljo tega one slovenske duhovnike, ki so, kakor je bila njihova pravica in tudi dolžnost, delali v najboljši veri za Jugoslavijo. Pravijo, da bi duhovnik kaj takega ne smel delati. Pri tem pa popolnoma pozabljajo, da je najvišji duhovni gospod v deželi, sam knezof dr. Hefter, se aktivno udeležil plebiscitnega delovanja, seveda po svoji vesti kot Nemci, s tem, da je na Novem Trgu v C. bral sveto mašo. Proti takemu izrabljanju verskih obredov pa še do danes nobeden nemški list celovškega škofa ni napadal.

Zato moramo najostreje protestirati proti temu, da črnijo naše narodne delavce, ravno radi tega, radi česar celovškega škofa povzdigujejo.

Sedaj pa pride še drugo.

Zavoljo narodno-političnih, finančnih in gospodarskih razmer se širi v Avstriji, proti katere samostojnosti se v senžermenski pogodbi niti posredno niti neposredno ničesar ne sme ukreniti, neko gibanje, ki je naravnost naperjeno proti obstoju republike Avstrije. Na Tirolskem je celo deželna vlada, torej vrhovna državna oblast v deželi, priredila plebiscit. Vršilo se je velikansko število shodov po celi deželi, kjer so govorniki vseh strank kakor zakleti sovražniki udrihali črez Avstrijo. Posledica tega protidržavnega hujskanja, ktere ga državna oblast nikoli ni kaznovala, je bila, da je na dan plebiscita glasovalo 98% vseh glasovalcev proti Avstriji in za tujo državo Nemčijo.

Isto hočejo narediti sedaj še po drugih deželah republike Avstrije, povsod delajo natihem in javno proti republiki Avstriji.

Na Saleburškem bodo priredili privaten plebiscit in že sedaj hujskajo na neštevilnih shodih razni govorniki čisto javno ljudstvo proti državi.

Mi koroški Slovenci pa smo po plebiscitu do sedaj lojalno izpolnjevali svoje državljanske dolžnosti.

Zato pa z vso odločnostjo protestiramo proti temu, da se nas hoče zato, ker nastopamo kot narodna manjšina pri volitvah, razupiti kot iredentiste.

Če pa to ne bo pomagalo, potem pa naj se gospoda ne čudi, če bodo koroški Slovenci za se tudi zahtevali priklopitveno glasovanje — svoj plebiscit.

PODLISTEK

Lenčica in zmaj.

V.

„Kako pa je bilo potem?“

„Princ je rešil princezino iz zmajeve oblasti, in njena krona je zažarela kot solnce...“

„In lilije so zacvetele. Ali jo je nato peljal k poroki?“

Lenčica se je zopet pogovarjala s staro materaljo.

„K poroki! Lep kot božji vitez, sveti Juri, je bil ženin. In potem je bilo ženitovanje. Celih osem dni so svatovali, mislili so pa, da se goste samo en dan, ker jim je naprej in naprej sijalo solnce na nevestini glavi in ni zatonilo ne ponoči, ne podnevi. Mize so se šibile pod srebrnimi skledami najslajših jedil, pili so vino in medico iz rožnih majolk.“

Ali tedaj se je Lenčici čudno zgodilo. Že ves čas je slišala rajске glasove, presladka muzika je mamila njeno uho, in nenadoma zagleda samo sebe na svatbi. Oblečena je bila kot princezinja, in poleg nje je sedel Pavle, in bil je tudi zal kot princ. Zlat klobuk je imel na glavi in opasan je bil s svetlim mečem. Na drugi strani je sedela Zlatetova Tina in v rokah je držala bel venec ter ga ji polagala na glavo. Bilo je mnogo, mnogo svatov, peli so vesele pesmi in pili so in plesali. Nenadoma pa zasliši Lenčica strašno gromenje. Ogleda se, ali nikjer ni več Pavla, ne gostije, ne svatov. Proti njej se vali grozni zmaj, z repom lomi

skale, s kremplji jih drobi, z žrelom požira. Iz oči siplje ogenj. Že jo objema, in prav nad njo se reže njegovi nabrušeni zobje. V tem trenutku pa zasliši za seboj Pavlov glas. Z mečem gre nad zmaja, ki se vrže z divjim tuljenjem njemu nasproti. Vname se boj, ali že je ubit zmaj. Pavle mu preseka glavo in skoči z Lenčico iz brezdnja.

Smehljaj ji je zaigral na ustnicah, in odprla je oči:

„Payle, moj princ...“

Odprla je oči in zagledala Pavla, nasmehljala se je in vprašala:

„Kie sva?“

Lenčica, nič hudega ni. Jaz sem pri tebi!“

Lenčica se je vrnila iz zmajeve oblasti, zbudila se je iz omotice, ki jo je objela v studencu. Pavle jo je držal v naročju, ležala je vznak na njegovih rokah, vsa premočena in drgetajoča, in njeni mokri lasje so razpleteni padali navzdol. Spomnila se je vsega.

„Ali sem bila v vodi?“

„V vodi! Utonila bi bila, da me ni pot pripeljala mimo.“

Ni je izpustil iz naročja in nesel jo je skozi vas kot ubogo dete in objemal njeno mokro telo. Oči so se ji zaprle, a ustne se smehljale.

„Ali si moja, Lenčica?“

„Moj Pavle...“

VI.

Zima. Solnce in sneg sta se poljubljala, žarela in se utrinjala, polje in vas sta se lesketala v ledenem ognju.

„Cin, cin, cin!“

Po cesti proti vasi so letele sani, pet, šest, mnogo sani, skoro jim ni bilo konca. Zopet in zopet so se pokazale izza ovinka, kakor bi plavali konji, kakor bi brodili v belem viharju, in bi svetli biseri škropili izpod kopit in sanincev. In lete, lete, drsajo se sam, bleščeča megla se ovija in zgrinja nad njimi, grive plamene v ostri burji, škrebajo kraguljčki.

„Cin, cin, cin!“

In na saneh sede svatje, godrjo godei. Pavle in Lenčica se peljeta od poroke. Konji hrskajo in kujejo s kopiti, mečejo v zrak glave, ki jim čela krase šopki, vihrajo z grivami, spletenimi in prepletenimi s pisanimi trakovi. Konji beže, beže, zvone z medenimi ploščami na komatih, vriski se love po zraku, smeh žubori, poje veselje. Nevesta Lenčica je v svileni peči, družice so vse v rožah in srebrnih pasovih. Ž njimi je sama radost, iskrecja se lica, čisti zvončki:

„Cin, cin, cin!“

Peljali so se mimo studenca.

„Zmaj,“ je vzkliknila Zlatetova Tina, ki se je vozila tik za nevesto in ženinom.

„Zmaj,“ je ponovila Lenčica in se zasmejala. Povle se je nagnil k njej in jo objel:

„Ali se še bojiš zmaja?“

„Sedaj se bojim tebe...“

Položila mu je roko okoli vratu in se ga dotaknila z žarečimi lici.

Vsoda narodnih manjšin.

Svetovna vojna je imela nalogo rešiti narodni problem, to se pravi dati vsakemu narodu svobodo in prostost, a ga ni rešila, marveč še bolj zapletla. Prej je imela to nalogo stara avstroogrška država, zdaj so jo prevzele — lahko rečemo — vse na novo nastale in stare povečane države. Čehoslovaška država ima okrog tri milijone Nemcev in en milijon Mažarov, torej ni narodna država, Avstrija ima mnogo Čehov in koroške Slovence, torej ni nemška država. Rumunija ima mnogo Mažarov, Jugoslavija precej Nemcev in Mažarov. Francoska republika je sprejela vsled aneksije Elzasa in Lorene mnogo Nemcev, Italija pa tirolske Nemce in primorske Jugoslovane. Da Angleška, ki že mnogo stolet drži k tlom z neverjetno surovostjo in brezobzirnostjo narod Ircev, da tudi ta država svojim Ircem ni dala svobode in prostosti, je itak vsakemu znano. Zanimivo je zasledovati poročila, kako vse te države postopajo s svojimi narodnimi manjšinami in kako se vedejo te narodne manjšine.

Da Čehoslovaška nemškega in mažarskega naroda ne boža, je razvidno že iz tega, da ni vprašala teh narodov ali njihovih poslancev, ko je češki parlament polagal temelje češki državi in ji dajal ustavo. Tudi drugače češki legionarji Nemcem v obilni meni vračajo kar so jim Nemci v vojni in prejšnji dobi hudega storili. Hudo se tudi pritožujejo Nemci nad Jugoslovani, češ da postopajo ti nasilno z njimi v svoji državi. Če pa vprašamo, kake krivice da se jim godijo, navedejo stvari, v katerih mi koroški Slovenci posebnega zatiranja videti ne moremo. Če se bode po gotovi dobi odpuštil nemški učitelj, ki državnega jezika v Jugoslaviji ne pozna, je to pač lahko umevno, če pomislimo, kako bi postopala koroška vlada s kakim svojim učiteljem, ki bi nemško ne znal. Italija pošilja na nemške prireditve na južnem Tirolskem fašiste, ki mečejo med mirno se sprehajajoče ljudske množice bombe, jih nekaj usmrte in se nato mirno vrnejo nazaj v notranjščino svoje države. Primorskim Jugoslovanom pa s kratka zažigajo domove, da jim onemogočijo bivanja na svojih rojstnih tleh. Francoska se z vsemi silami trudi, da bi najhitreje, kar je le mogoče, prelevila v Francoze Nemce v Elzasu in Loreni. S ponosom pripovedujejo francoska poročila, kako hitro da se priučijo nemški otroci francoskega jezika in nadzorniki šol natančno poročajo o sposobnosti učiteljev v pouku francoskega jezika. Kot gentleman med vsemi narodnimi državami se hoče pokazati nekdanji najgrši in najnesimpatičnejši zatiratelj vsakega drugega jezika, to je Mažarska. Listi so poročali, da je zdaj dala ta država natisniti na svojih novih bankovcih vse mogoče jezike, samo da se prikaže pravična tistim narodnim drobcem, ki so ostali v njej. Kako postopa Avstrija s svojimi narodnimi manjšinami, čutimo mi dan za dnem koroški Slovenci. Če ima ta država še drznost to zatiranje prikrivati, tedaj kaže samo, da je ostala zvesta svojim starim šegam in zvesta tudi svojemu nekdanjemu mažarskemu tovarišu.

In kako se vedejo te narodne manjšine nasproti svojim gospodarjem? Noben narod si svojega jezika ne da prepisati, si svojih pravic ne da vzeti. Nemci na Češkem so ravno v minulih dneh celemu svetu na glas povedali, da žermenskega miru ne priznajo in da se bodo naprej borili za svojo osvoboditveno. Nemci na Tirolskem, to je v laški državi, pridajo dan za dnem, da ne bodo mirovali prej, dokler niso združeni s svojimi brati v dveh nemških državah, primorski Jugoslovani, ravno tako podjarmljeni laški nadoblasti, so ravno pri minulih volitvah za laški parlament povedali, da se narodni ideali ne dajo pobiti s fašistovskim orodjem: bombami in noži. Na Angleškem se borijo Irci za svojo svobodo in v tem boju je padlo že samo v letošnjem letu na stotine angleških vojakov, seveda da tudi mnogo Ircev. Da tudi Nemci na Francoskem ne bodo Francozom na ljubo opustili svojega maternega jezika, je samo ob sebi umevno.

In mi koroški Slovenci? Na Koroškem je naša domovinska pravica starejša nego domovinska pravica Nemcev. Ko še ni bilo Nemcev na Koroškem, je že Slovenec hodil za plugom in kot prvi obdeloval koroške hribe. Zato se tudi mi svojim narodnim pravicam v Avstriji nikdar ne bomo odrekli. Avstrijska brevia-

na moramo nositi, zato hočemo biti deležni istih pravic, katerih so naši nemški sodeželani deležni. Toliko tudi lahko na glas povemo svojim gospodarjem: Koliko bolj brezobzirno bote postopali proti nam, toliko manj bode dosegli. Ne pozabite, da vi očitete Jugoslovanom, da so s svojim nasilnim postopanjem zapravili na Koroškem vse simpatije in da so zavoljo tega izgubili celo A; glejte da se tudi vam ne bode tako godilo.

Ako nas boste zadovoljili v Avstriji bolj nego drugod, bodite prepričani, da bo zginila vsaka nezadovoljnost in se čutil Slovenec res domačina na svoji zemlji.

Vam bratje in sestre na Koroškem pa je zdaj ob volitvah v deželni in državni zbor dana priložnost da v glasovnico v roki pokažete, da ste Avstrijci, a nič nanj tudi svoje narodnosti se zavedajoči Slovenci. Torej na volišče, toda volite slovenske — narodne poslance, ki vam jih priporoča Koroška slovenska stranka.

Kaj veseli Korošice.

Ko pišem o Korošicah, mislim seveda Slovenke, one žene in dekleta, ki so šle neustrašne v boj za nas in naše pravice. O onih drugih, ki so naše krvi, a so nas izdale, sploh ne preiščujem; škoda je vsake misli, ki bi se umazala. Če bi se tudi samo trenutek mudila pri njih; škoda roke, ki bi bila onečastjena, če bi pisala o njih. To so one, ki so se dale pregovoriti in kupiti kakor ovce na semnju; to so one, ki so se lagale in se hlinile, ki so bile polne sladkih besedi, ki naj bi premotile nas, da bi ne mogli prodreti v grozot zastupene izdajalske duše. Če me nikdar ni groza, ko se spomnim žena, deklet, ki so s smehom na ustnih in predrzno premerjajoč slovenske glasovalce šle in prodale svoje slovansko pokolenje, me spraloti nek čuden strah in na dnu srca me zaboli. — Judež se je obesil; kako neki izgleda duša modernih renezatov?

Toda ne ta, druga slika je, ki mi polni dušo:

Bilo je v poznih poletnih dneh, ko sem napravila obisk znani kmetijski družini. S tako ljubeznjivim smehljajem mi je prišla gospodinja nasproti, da bi jo bila najraje poljubila za ta smehljaj. Ko sva stopili v sobo, v tisto sobo, kjer se shaja družina trikrat na dan, zjutraj, opoldne in zvečer, sem obstrmela. Bil je delavnik in gospodinja ni vedela, da pridem; zato me je red, ki je bil v sobi, očaral. Tla čista in miza bela kot sneg. Okna kristalno-čista in večinoma odprta, da se je zlival v sobo planinski zrak in so solnčni žarki siliti do zadnjega kotička. Vseposodi je bil red, a ne tisti mrzli, ki te nehote odbija in ki ti štrli nasproti iz praznih sten in praznega podstropja; toplo mi je postalo v duši, ko sem se ozirala naokoli. Na mizi šopek duhtečih cvetic in na nečkah in ob oknih lonci z rožmarinom. Nad mizo je bil sv. duh v okroglem steklu in je bil ves ovenčan kakor križ v kotu. Podobe — gotovo dragi spomini iz davnih dni — so se skrivale v vencih cvetic in slike domačih sinov so bile obešene z nežno ljubeznijo ravno tja, kjer jih je moral vsak videti. Ponos, ljubezen, nežnost, vse je dihala ta soba, ki mi je postala draga prvi trenutek.

Ko sem stopila na gank, sem mislila, da sem na vrtu. Dolga vrsta loncev je stala na močni deski ob zunanji strani ganka in cvetje, tako prelestnih, nasičenih barv je gledalo iz njih, da je bilo veselje. Zapazila sem poleg begonk in pelargonij predvsem nemški in slovenski rožmarin in mnogo, mnogo roženkravta; tam ob koncu deske je silil proti luči lojzi, kajti lep šopek mora imeti vse. In nageljni, o j ti nageljni! Navpični so bili, različnih barv, beli, škrlatni, svetlo in temno rdeči in bili so tudi viseči. Kako krasen je pogled na celo vrsto visečih nageljnjev, mi ni mogoče povedati. To je pesem, ki ne izveni, to je duša, ki nikdar ne izljubi.

„To je moje veselje,“ pravi kmetica, „sama jim zalivam, da mi prav dolgo cvetijo in ne ovenejo.“ —

Korošica ljubi cvetje in svojemu možu, svojemu fantu da pušče za nedeljo. In čim lepši je ta pušče, tem boljša je gospodinja in tem lepša je mladenka, ki ga je povila s tanko rdečo nitjo, znakom veselja in ljubezni.

Varstvo volilne svobode.

(Izvelek zakona z dne 9. januarja 1919 d. z. št. 17 in zakona z dne 26. januarja 1907 d. z. št. 18.)

Na varstvo volilne svobode se nanašujoče določbe zadevajo:

1. Uplivanje na volitve v obliki podkupovanja, nasilnosti, javno pogostovanje, javno razširjanje neresničnih vesti, ki morejo za glasovanje ali volilno postopanje biti merodajnega pomena.
2. Neopravičeno polasčenje ali zadrževanje legitimacijskih listin.
3. Zadrževanje volilca od glasovanja.
4. Volilna sleparija.
5. Preprečitev volitev.
6. Kršitev volilne tajnosti.

Podkupovanje volilcev.

Kdor namenoma:

1. Volilnemu opravičencu ali tretji osebi ponudi, da ali obljubi premoženjske vrednosti, da bi jo podkupil, bodisi zato, da ne gre voliti ali pa da voli v določenem smislu, ali

2. zase ali za tretjo osebo pod izjavo ali navidezno se za neizvršitev volilne pravice ali za njeno izvršitev v določenem smislu da podkupiti, premoženjsko vrednost zahteva ali si jo da obljubiti,

se kaznuje radi prestopka s strogim arestom od enega do šestih mesecev.

Nasilno vplivanje na volilce.

1. Kdor namenoma skuša kakega volilnega upravičenca odvrniti od volitve ali nanj uplivati, da voli v določenem smislu, nasproti volilcem ali tem blizu stoječim tretjim osebam ogroža osebno varnost, njim na telesu, svobodi, časti na premoženju ali dohodkih, v stanovskih ali trgovskih poslih škoduje ali s tem grozi ali volilcem ali tem blizu stoječim tretjim osebam povzroča ali zagrozi druge za nje občutljive hudobije, se kaznuje radi prestopka s strogim arestom od enega do šestih mesecev. Pod obtežljivimi razmerami, ki imajo za posledico prav posebno gospodarsko škodovanje volilca, se strogi arest lahko do enega leta izreče.

2. Istim kaznim je podvržen, kdor po volitvi volilcu ali njemu blizu stoječi tretji osebi namenoma ogroža osebno varnost ali mu radi tega, ker je volil v njegovemu uplivanju nasprotnem smislu, povzroča zlo ali škodo na način, kakor je naveden v 1. odstavku.

Kaj nas uči Rusija?

Marks, oče socijalistično-komunističnih idej, je učil, da napoči za človeštvo zlata doba tedaj, ko neha vsaka privatna posest, ko bodo na zemlji imeli vsi enako veliko, ko bo vse med ljudi enakomerno razdeljeno.

Ruski boljševizem je hotel to Marksovo idejo izvesti. Lotil se je tega dela temeljito in z vsemi, najhujšimi sredstvi, ki so vladi na razpolago. Obenem je za izpeljavo te svoje ideje razposlal svoje agente po vseh evropskih državah.

Kdor pa danes pogleda, kam so na Ruskem zabredli, tisti mora reči, da so se tam ruski boljševiki pošteno — urezali.

Hoteli so odpraviti vsako privatno posest; to ni šlo. Hoteli so odpraviti vsako gospodarstvo, trgovino, industrijo in promet, ki bi slo nel na denarni podlagi, a to ni šlo. Hoteli so spraviti s sveta militarizem, a danes nikjer v Evropi ni hujše vojaške službe kot je na Ruskem. Hoteli so korupcijo in protekcijo uničiti. A obe cvetita danes na Ruskem.

Ljenin in Trockij sama sta uvidela, da se komunizem, kakor ga je učil Marks, v praktičnem življenju ne da izvesti. Zato sta sama privolila v privatno posest, v gospodarstvo in industrijo na podlagi kapitala in s tem zavrgla glavne zahteve komunizma.

Tako moramo reči, da je na Ruskem komunizem sam sebe premagal. Kajti tuja sila ga ni, ker oni, ki so na ruskem ustanovili sovjetsko-boljševiško vlado, vladajo še vedno z pomočjo svojih vojakov. Kako dolgo še, je vprašanje časa. Vendar pa je komunistična ideja obsojena na smrt, prvič, ker je na Ruskem sama sebe premagala, drugič pa, ker v nobeni drugi državi v Evropi ni mogla se ukoreniniti in si pridobiti tal.

Zaupniki in volilci „Koroške slovenske stranke“! Poskrbite vsem Vašim sorodnikom, prijateljem, prijateljicam in znancem, tudi takim, ki stanujejo izven občine ali okraja glasovnice „Koroške slovenske stranke“ in jim priporočajte, da volijo z nami. Vsak glas šteje, najsi bo v katerikoli občini Koroške!

Slovenski volilci!

Opozarjamo Vas, da obstoja za volitve v deželni zbor in narodno skupščino volilna svoboda. Nikogar se ne sme ovirati, siliti, podkupovati ali z grožnjami nanj uplivati, da voli v določenem smislu. Tozadevne zakonite in kazenske določbe prinašamo na drugem mestu.

TEDENSKI PREGLED

Avstrija.

Odstop zvezne vlade. V sredo, dne 1. junija se je sestel kabinetni svet in sklenil, da poda ostavko celokupne vlade. Seja narodnega sveta, ki je bila določena na isti dan, je bila adhi tega popolnoma kratka. Predsednik dr. Weiskirchner je otvoril sejo, naznanil odstop vlade, na to pa je bila seja zaključena. Zvezni kancelar dr. Mayr je podal ostavko vlade v prvi vrsti radi tega, ker je štajerski deželni zbor sklenil izvršiti glasovanje za združitev z Nemčijo, dasi je zvezni kancelar dr. Mayr bil osebnost v Gradcu in skušal prepričati ta sklep štajerskega deželnega zbora. Po mnenju odstopivše vlade je gibanje za združitev z Nemčijo v tem trenutku neprimerno in celo nevarno, ker ne ogroža samo pomožne kreditne akcije v korist Avstrije, ampak ima po zatrdilu male in velike entente, ki sta že obe nastopili proti temu gibanju, dalekosežne posledice.

Primanjkljaj v državnem proračunu. Vlada je predložila narodnemu svetu finančni zakon za drugo polletje 1921. Celokupni zvezni izdatki za čas od 1. julija do 31. decembra t. l. so proračunani na 49.426.536.200 kron, dohodkov za kritje teh izdatkov pa je predvidenih 24.075.071.800 kron. Polletni primanjkljaj znaša torej 25 milijard kron.

Štrajk kovinarjev na Solnograškem. Že od 2. maja stavkujo kovinarji v Aussenfeldenu in Mühlbachu radi mezdskih zahtev. Dosedaj so bila vsa pogajanja med delodajalci in delojemalci brezuspesna. Tajništvo socialdemokratske stranke obrača na celokupno delavstvo poziv, naj bo delavstvo s stavkojočimi solidarno in naj začne s pomožno akcijo za stavkajoče.

Novo obremenjenje nepremičnega premoženja. Finančni odsek zveze narodov, ki ima nalogo, rešiti Avstrijo pred gospodarskim polomom, dela na to, da dobi Avstrija zunanji kredit. Zato bodo morali, ako pride sploh do tega, zastaviti različne državne dohodke. Razen tega pa hočejo vse zasebno nepremično premoženje obremeniti in sicer z 4% vrednosti pred vojno.

Nemčija.

Program nemške vlade. Dne 1. junija je podal državni kancelar dr. Wirth v imenu nove nemške vlade, ki se je v nasprotju s prejšnjimi vladam odkrito priznala k sprejemu ultimata, v parlamentu svoj program. Njegov govor je obsegal tri točke. V prvi točki je obravnaval izvršitev pogojev, ki jih obsega ultimat in sredstva, ki so potrebna za to, da se izpolnijo denarne zahteve entente. Vlada namerava uvesti celo vrsto novih davkov in sicer v prvi vrsti davek na premog, potem davek na imovino, na akcijske družbe, davek na borzo in zvišanje dohodninskega davka, razširitev davka na deščine, monopol za vino, davek na pivo, monopol za sladkor in saharin, vse to v ta namen, da se doseže ona vsota, kadetu svojega govora, v katerem se je bavil s prašanjem Gornje Šlezije, je povdarjal, da ima to vprašanje lahko nepregledne posledice, če se ne bo oziralo na izid plebiscita. Konečno se je v tretji točki svojega govora bavil z notranjim položajem in obljubil, da se bodo ukiniše izjemne odredbe.

Nemški državni kancelar odsvetuje od glasovanja za združitev z Nemčijo. Uradno se naznanja: Nemški državni kancelar se je obrnil preko avstrijskega poslanštva v Berlinu na avstrajsko vlado z nujno prošnjo, z ozirom na sedanji mednarodni položaj nemške države in na dnevnem redu stoječa aktualna vprašanja vse poskusiti, da izostanejo vsa načelna glasovanja o združitvi z Nemčijo po poedinih deželah.

Italija.

Na Južnem Tirolskem. Italijani so pri Št. Lenardu v dolini Passcier, kjer je bil doma Andrej Hofer, preiskati in prebrskati hišo Nemca. Nikole Guflerja po orožju. Ko niso nič našli, so moža, ki je menda kot drugi A. Hofer daleč naokoli znan, slekli do nagega, ga cukali za brado in vpili: „Niks Andreas Hofer!“

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Vsem našim somišljenikom! Do najkasneje 5. junija prijavite na okrajno volilno oblast volivne priče (Wahlzeugen), za vsako volišče po dva. V prijavi mora biti natančno naveden naslov predlaganih volivnih prič.

Zvezni predsednik v Celovcu. Zvezni predsednik avstrijske republike dr. Haimisch je obiskal 30. maja t. l. Celovec. V njegovem spremstvu je bil zvezni kancelar dr. Mayr. Predpoldan je bil odločen za sprejem strank, katerega pa se koroški Slovenci niso mogli udeležiti, ker nimajo oficijelnih zastopnikov. Popoldne je obiskal zvezni predsednik dr. Haimisch Velikovec.

Bela. Brezbrižnost in malomarnost, ki smo jo kazali za časa občinskih volitev, se je maščevala s tem, da smo dobili v občinski zastop socialdemokratsko večino. Ali naj bo tako tudi sedaj pri volitvah v deželni zbor in narodno skupščino? Ali ni mar potrebno, da zopet zganemo naše zaspane ude in pridobimo nazaj vsaj nekoliko onega poguma in one samozavesti, ki smo jo kazali še pred nedavnim? Treba bo pokazati svetu, da nismo še umrli ali pa se izselili preko Karavank, marveč da živimo še dalje in da smo volje in odločeni živeti tudi naprej. Pravico imamo do tega življenja in dolžnost nas veže obenem, da ohranimo naš jezik, našo rodno zemljo, naše šege in navade zarodu našemu. Zato se nikakor ne dajte begati od nasprotnih strank in ne verjamite njihovim agitatorjem, ki hočejo Vas odvrti od naše stranke. Ali v resnici verjamete, da želi naša stranka nazaj Habsburžane in hoče zopet upeljati vojaštvo? Ali ne vidite, da je Koroška slovenska stranka stranka delavnega ljudstva, ki se trudi in muči od zore do mraka in da so koroški Slovenci vse prej kakor pa gospodje. Takih reči pač nihče ne more verjeti kdor pozna slovenski življenjski na Koroškem. Zakaj so se vrgle različne nemške stranke ravno med nas Slovence s tako vnemo? Upajo pač, da bodo ribarili med nami najlažje. Vprašamo jih samo eno: Kje pa so bile te stranke tedaj, ko smo jih potrebovali, da bi ščitile naše ljudstvo pred preganjani in zaničevanjem „Volkswehra“ in „Heimatsdiensta“? Ali tedaj niso sedele vse skupno pri eni mizi in kovale načrte proti nam? Ali socialdemokrati niso zadostno pokazali, da niso internacionalni, kakor se sliši po njih shodih, marveč strogo nemškonacionalni? Ravno oni so bili, ki so odločili zmago pri plebiscitu, kljub temu, da so poprej izjavili, da se glasovanja ne bodo udeležili. Od socialdemokratov tudi ne moremo pričakovati, da bi se zavzeli za nas Slovence ravno tako malo, kakor smemo računati na nemške krščanske socialce ali Bauernbund. Skušnja nas je zadostno izučila. Zato bomo glasovali vsi za „Koroško slovensko stranko“, ki je za vse sloje in bo kot taka zastopala koristi delavnega ljudstva.

Kmetje, delavci slovenski! Stopite na nože in agitirajte ter glasujte edinole za „Koroško slovensko stranko“, ki je stranka domačega, koroškega, slovenskega delavnega ljudstva.

Ruda. Dne 28./IV. t. l. je bila po nepostavnem potu javna dražba travnikov, ki spadajo k veleposestvu barona Helldorfa, toda izvršila se je samo pri parcelah, katere so imeli dosedaj v najemu zavedni Slovenci, bila je tam nastavljenih cela truma nemčurjev, ki so kričali kakor besni, zmerjali, grozili s palicami tako, da pošteni Slovenci niso bili življenja varni in so dosegli, da so bili vsem Slovincem travniki odvzeti. Marsikateremu kmetu grozi stem gospodarski polom, ker ne bo mogel rediti živine, tudi drv in stelje nobenemu Slovincu ne izkažejo. Pri tej dražbi, ki je bila napravljena na zelo zvit način in samo z namenom, da bi ostali Helldorf in njegovi uradniki čistih rok, se je celo skliceval oskrbnik Loidl na to, da imajo predpravico stari najemniki, ko se je pa na to izjavo oglasil neki najemnik, ki je imel travnik že dolgo vrsto let in mu je zdaj odvzet samo ker je Slovenec, je dobil odgovor:

Vi se morate vклонiti temu, kar mi zahtevamo, potem dobite travnik. Iz tega se razvidi, v kakšnem položaju smo zdaj koroški Slovenci, ki smo kljub St. Germainski mirovni pogodbi bolj zatirani, kakor prej v stari Avstriji, ali naši zatiralci si naj dobro zapomnijo, da so nas sicer gospodarsko uničili, kar pa zadeva našo vrednost, se pa ne pustimo od nobenega komandirati. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, je imel pri delitvi travnikov za našo občino glavno besedo g. Jakl; kdor temu možu ni všeč, ta tudi ni našel milosti v očeh g. oskrbnika Loidla. G. Jaklu pa povemo, da bomo ravno tako, kakor se mu je spodmaknil županski stolec, poskrbeli, da njegova beseda tudi v uradu veleposestva Helldorf ne bo našla veljave, ker tudi tukaj bodo drugi odločevali, ki bodo tudi naše opravičene zahteve vpoštevali.

Celovec. (Žrtev Vrbskega jezera.) Znano je, da Vrbsko jezero zahteva vsako zimo in vsako poletje svoje žrtve, ktere vzamejo jezerski valovi v svoje hladno naročje in jih potem pogoltnejo. Tako se je zgodilo tudi dne 25. majnika, ko se je v jezeru pri Sekiri blizu restauracije Količ kopalo 6 mladih vojakov, izmed kterih nobeden ni znal plavati. Drugi so radi tega previdno ostali ob bregu, kjer je voda še plitva, eden iz med njih, David Napečnik pa se je spustil predaleč v jezero, zgubil je pod nogami trdna tla, neusmiljeni valovi pa so ga objeli in potegnili na dno jezera. — Tudi na binkoštno nedeljo ni dosti manjkalo, pa bi cela družba mladih ljudi iz Nemčije v jezeru utonila. Vozili so se s čolmom; veslati niso znali, pač pa so uganjali pri vožnji razne burke. Vsled tega se je čoln prekucnil in vsi so padli v vodo. Ker nihče izmed njih ni znal plavati, bi gotovo vsi utonili, da jim niso prišli še pravočasno na pomoč neki izurjeni veslači, ki so bili tedaj s svojimi čolni v bližini.

Celovec. (Fašistovske navade?) V deželnem zboru koroškem so socialni demokratje stavili nujno interpelacijo na deželnega upravitelja dr. Lemischa radi napada, ki se je z nemško-nacijonalne strani dne 23. maja izvršil na pripadnike socialno-demokratske stranke v Krivi Vrbi. Štirje socialisti so se mirno izprehajali po vasi. Tedaj jih je brez vzroka napadlo kakih dvajset takozvanih „Orgeš“-ljudi, ki so pri nas to, kar so na Laškem že svetovno znani fašisti. Socialiste so pošteno naklestili, eden je bil težko in nevarno ranjen. Interpelantje so nastopili tudi proti zadržanju orožništva v Krivi Vrbi in pravijo, da so „Orgeš“-ludje oboroženi. Če bi mi koroški Slovenci radi takih in enakih dogodkov mogli vlagati na g. deželnega upravitelja dr. Lemischa vsakokrat posebne interpelacije, bi ne bilo dneva, da bi ne bili prisiljeni, to storiti. Mi le obžalujemo, da v deželnem zboru Koroškem niti radi poskušenege umora Slovence Limpla do sedaj ni bilo nikakršne interpelacije.

Iz občine Bela se nam piše: Dragi „Koroški Slovenec“! Prav radi te čitamo, kadar prideš do nas v naše gorske kraje. A žal ti moram povedati, da ti je le malokdaj usoda mila, da jo priromaš v kapelsko okolico. Med potoma nekje se kratko malo — izgubiš. Ne vemo sicer, kje leži krivda, a slutimo, da jo bomo izsledili in ti potem poročali. Moj Bog, kako otročji in zlobni obenem morajo biti tisti, ki branijo nam Slovincem brati svoj list. Še prav posebej pa to ne pristoja uradni osebi v republiki. Da, to ni svoboda, ni prostost, do katere imamo kot svobodni državljani svobodne državne pravice. Da bi naš list „korajžnji naš fikej“ ne mogel pripeljati do Želzne Kaple, tega ne moremo verjeti. Vemo pa, da ga pripelje do Žitaravasi in celo do Miklavčevega! Na Reberci in v Žel. Kapli pa „Koroške Slovence“ konfiscirajo. Proti temu se odločno pritožujemo! (Op. uredništva: Z več strani nam prihajajo pritožbe in poročila, da se naročnikom naš list ne dostavlja. Vse prizadete opozarjamo na listnico uredništva v 10. številki v kateri priporočamo, da vsi, ki lista ne dobivajo, vložijo pritožbo (Zeitungsklamation) na domači pošti. Tudi mi bomo storili svoje, da se nerednosti na koroških poštah vendar enkrat odpravijo.)

Bilčevs. Razburjenje vsled propada naših „deutschgesinnter“ pri občinskih volitvah še ni poleglo. Sicer nas seveda to vse vkup malo briga, kaj ti gospodje o nas Slovencih mislijo, radi njih nam ne bo padlo srce v hlače, da se ne bi mogoče upali ravno njim v obraz povedati, kaj da smo in kaj hočemo. Povedano jim naj bo, da mi tudi vemo meje, kako daleč smemo iti, kadar zahtevamo naše pravice. Povdarjamo, da kot koroški Slovenci in državljani nemško avstrijske republike, imamo iste državljanske pravice kot oni gospodje, kateri bi radi, da bi cel Bilčevs radi njih postal kar čez noč detusch gesinnt. Ni nam za to, da bi mogoče zametavali naši koroške Nemce, one, ampak v prijateljstvu hočemo z njimi živeti, dokler bodo šli po potu pravičnosti. Toda do onih, kateri so rojeni Slovenci pa narodno zavest zametujejo, hočejo biti kaj drugega, kakor to, kar so že po naravi, do teh pa ne moremo imeti spoštovanja, pa ga do njih tudi nimajo pravi Nemci. Ti gospodje zastopajo, kakor pravijo, stališče: Držimo vkup in bodimo to kar smo že zmiraj bli. Torej dobro! Naša občina je bila in je še popolnoma slovenska. Ni ne enega drugega Nemca razen 2 na Veselji, pa hočete naše ljudstvo napeljati na pot renegatstva, izdajalstva lastnega naroda, hočete pripraviti ljudi do tega, da bi zametavali to, kar je bilo sveto onim, ki so bili pred nami tukaj in so nas vzgojili kot Slovence. In po poti, katero hodi stranka Bauernbund, bi se naše ljudstvo privedlo do tega, da se celo vere ne bi več držalo tako kot do sedaj. Ali je potem še mogoče, da hočete, da bi vkup držali? Dokler greste to pot, se ne moremo sporazumeti, ker mi hočemo še nadalje ostati Kristjani in Slovenci. Da pa javnost izve, čemu se naši „nemškomisleči“ tako hudujejo nad izidom volitev, ter kričijo, četudi smo dobili samo tri odbornike, vendar bomo celo volitev ovrgli, hočemo navesti sledeče: Po plebiscitu je bil pravilno izvoljeni župan F. Martič odstavljen, čemu pravzaprav še do danes nihče prav ne ve. Postavljen je bil gerent. Istočasno je bil odstavljen od svoje službe tukajšnji pismonoša L. Šelander, kateri je v naši hriboviti občini v splošno zadovoljnost opravljal svojo službo skozi 14 let. Ima tudi pravico do penzije, toda do danes je še ni dobil. Čemu je bil odstavljen, vejo pač gospodje pri obč. Heimatsratu in celovski Heimatsdienst, govorilo se je celo o prigelbandi, katere sploh mi poznali nismo, tudi ni naš namen koga pretepati. Seve, glavni vzrok je v tem: Slovenec je in kot tak se mora umakniti nemško mislečim, pa če gre po pravici ali ne, to je vse eno. Toda danes stoji stvar drugače. Odstavljeni župan F. Martič je bil zopet izvoljen, toda izvolitev je odklonil. Namesto njega pa je bil izvoljen odstavljeni pismonoša L. Šelander. In ravno to je naše nasprotnike tako speklo, da so tako zganjali, prosili in pretili da bi ja slov. odborniki ne volili gosp. L. Šelander za župana. Toda nič ni pomagalo, danes se je pač obrnilo in najboljšje je, če se gospodje pomirijo. Če pa še kaj hočejo ruvati, pa naj prej grejo in St. Germainsko mirovno pogodbo preštudirajo, kar je tam zapisano, tega se mi držimo in nič več in nič manj.

Borovlje. (To ni socijalizem.) Znano je in Vaš list je to tudi poročal, da so pri nas iz je-klarne socijalistično organizirani delavci vrgli na cesto trinajst pridnih in mirnih delavcev samo zavolja tega, ker je o njih bilo znano, da so glasovali za Jugoslavijo. Vaš list je to postopanje primerno oziroma, socijalistični stranki v Borovljah pa je svetoval, naj pravočasno krivico popravi. Žalibog se to do danes še ni zgodilo. Tudi oblast, ki ima skrbeti za pravice in varstvo delavcev, do sedaj v tej zadevi še ničesar ni ukrenilo. — Enega izmed oduščenih slovenskih delavcev so sprejeli v službo v slovenski puškarski tovarni P. Wesnig. Ko pa so to zvedeli socijalistično organizirani delavci, so se spozabili takno daleč, da so hoteli doseči, da se dotičniku tudi pri tej tovarni ne da nobenega zaslužka in da se ga zopet zapodi. S tem so pač pokazali, da nimajo nobenega pojma, kaj da je socijalizem. Upamo, da se njihovi voditeljem vendar enkrat posreči, jim malo dopovedati, da morajo vsi ljudje živeti in da je nečloveško in popolnoma nesocijalistično, če se zabrani delati onemu, ki bi rad delal samo zato, da bi si pridal toliko.

Slovenji Plajberg. Pri občinskih volitvah je naša „Slovenska gospodarska stranka“ sijajno zmagala; razen treh je dobila vse glasove. Za župana smo izvolili vrlega našega moža, p. d. Podnarja, o katerem smo prepričani, da bo s spretno roko vodil županske posle. — Pouk v naši ljudski šoli ne bo obrodil bogve koliko dobrega sadu, ker mora g. učitelj na višje povelje žalibog otroke, ki nič ne razumejo še nemško, poučevati večinoma v nemškem jeziku. Če pa se otroci in učitelj ne razumejo, pa seveda ne more biti kaj uspeha. — Izletnike, ki bi radi prišli k „Podnarju“, pa nočejo svojih pet brusiti po trdi ljubeljski cesti, opozarjamo, da je pot skoz Čepo, katero so popravili Jugoslovani, v najboljšem stanju.

Sele. V sedanjem času se zelo veliko govori in piše, da je treba delati na to, da se povzdigne gospodarstvo, poljedelstvo in živinoreja, ako se naj prehranjevalne razmere zboljšajo in se naj zopet vrnejo lepši časi. To je vse lepo in prav, toda prazne besede nič ne pomagajo, ako besedam ne sledijo tudi dejanja. Tožijo, da primanjkuje mesa, da primanjkuje mleka, zato, pravijo, je treba povzdigniti živinorejo. A kako delajo na to? Nemški grofi in drugi taki velekapitalisti naši živini poleti zapirajo povsod planine in pašnike; obširne planine in pašnike pogozdujejo samo zavoljo tega, da se v nastalih nepretrganih gozdovih zaredi ona divjačina, ktera jim naj nudi razvedrilo in veselje na lovu. Torej samo zaradi zabave in veselja nekterih bogatašev naj izginejo pašniki in planine. Tukaj je pač dolžnost poklicanih oblasti, da vendar že enkrat posežejo vmes. Pašniki in planine se morajo razširiti; nam kmetom pa mora biti dovoljeno, da gonimo poleti svojo živino na one pašnike in planine, ktere so nekdanj bile last naših prednikov. Potem se bo živinoreja povzdignila in le potem bo pomanjkanje mesa in mleka izginilo. Zaslupljeni pristaši neumnega potujčevanja in takozvane „nemške pozidave“ pa seveda tega ne razumejo ali nočejo razumeti. — Vaš list je svoj čas poročal, kako surovinsko so znani pretepači pri „Cingelcu“ napadli Selane na kranjsko nedeljo. Zdrav človek bi mislil, da bodo stvar preiskali pri napadalcih. Kaj šel stvar preiskujejo med napadenimi! Bržkone hočejo kaznovati tiste, ki so v strahu pred nemško kulturo tako hitro zbežali, da jih znani propadli pobalini niso mogli pobiti, napadalec bo pa že pohvalil znani gospod iz Celovca. Gospoda so pač res na napačni poti!

Ribnica. Utopil se je v Vrbskem jezeru dne 26. maja David Napečnik od državne brambe v Celovcu. V družbi drugih se je kopal, a nevesč plavanja se je upal predaleč v jezero. Ko se je začel potapljati, je klical tovariše na pomoč, a ti ravnotako nevesči plavanja in nevajeni vode, mu niso znali pomagati in tako so tovariši gledali, kako se Napečnik bori s smrtjo in utone. Ko pride pomoč, je bil že pod vodo. Z dolgim klinom so ga potegnili iz vode, ga skusili oživiti, a zastoj. Bil je 25 let star in doma iz Treibacha.

Nov davek za letovišcarje. Po vseh letovišjih v Avstriji so določili za letošnjo sezijo poseben davek, ki ga morajo letovišcarji plačati v kraju, kamor gredo na letovišče; ponekod mora vsaka oseba na dan plačati čez dvajset kron. Na Koroškem bodo letovišcarji plačevali v Celovcu in Beljaku 20% od najemnine ali stanarine, na deželi pa 25%. Ti dohodki so namenjeni za deželno blagajno in se bodo uporabili za znižanje cen za živila. Razen tega še smejo občine za vse, torej za občinsko blagajno, pobirati od letovišcarjev 15% stanarine.

Iz Gornjega Roža.

Za resnico in pravico. Navzdržne razmere, kakor so bile zavlada na Koroškem po plebiscitu, so nas napotile, da smo si v svojo lastno obrambo poiskali zaveznikov, od katerih smo mogli vnaprej pričakovati, da se bodo zavzeli za nas in naše pravice. In te zaveznike smo našli v čehoslovaških rojakih na Dunaju, ki so z razumevanjem in hvalevredno požrtvovalnostjo omogočili izdajanje slovenskega glasila za koroške Slovence. Kako potreben je bil tak list bolje nego drugod, nam pričajo mnogobrojna naročila in izjave, ki jih dobivamo dan za dnevom od naših čitateljev. Da nemškim krogom

memo, ker bo pač marsikaj prišlo v svet, kar jim ne bo po godu. Pa tudi njih pravljice, da koroških Slovencev ni in da so vsi zadovoljni z obstoječimi razmerami na Koroškem, samo nekaj inteligentov da je, ki delajo zdrabo in onemogočajo dobro sporazumljenje med koroškim prebivalstvom, bodo razrinkane. Čudno se nam zdi, da nemški listi, ki so smatrali koroške Slovence že tolikrat pokopane, zopet pišejo o njih. Tako prinaša na Dunaju izhajajoči „Deutsches Volksblatt“ z dne 25. maja t. l. kar uvodni članek z naslovom: „Die Kärntner Slovenen“, v katerem se pritožuje nad pisavo našega lista, ki mu gre, kakor videti, vse preveč na živce. Glavni smisel tega članka je ta, da treba zatreči vso slovensko inteligenco na Koroškem, ker le potem se bo mogel izvršiti mirnim potom proces asimilacije, to je spojitve koroških Slovencev z Nemci. List ugotavlja nasprotnost med inteligenco in domačim prebivalstvom ter pravi da je treba to črto, ki je potegnjena med obema, posebno poudariti. (Ali še ne zadostuje, da so odklonili skoraj vso slovensko inteligenco in jo prisilili, iz se je morala izseliti.) Ali naj mari poženejo še v deželi ostalo slovensko duhovščino preko Karavank? Vsaj tako razumevamo namigavanje tega lista, ki se imenuje „Tageszeitung für christliche deutsche Politik“. Saj pozivlja nemške stranke in oblasti, da iščejo neposredne zveze s slovenskimi kmeti na Koroškem, ki so v pretežni večini za skupno delo in tako dovedejo prebivalstvo do sporazuma. Toda gospodje, bodi Vam povedano, da slovenskega kmeta še vse premalo poznate; tisti časi, ko je bil slovenski kmet samo „Stimmvieh“ in „Kanonenfutter“ kakor je bilo čitati v neki nemški brošuri med vojno, so minuli. Zato pa Vam svetujemo, da študirate koroški problem raje z druge strani in ako ste se v to vprašanje zadostno poglobili in ako mislite pošteno, boste prišli do tistega zaključka, kakor rajni dr. Steinwender, ki je ob neki priliki dejal: S koroškimi Slovenci bi se dalo prav dobro shajati, ako bi le teh nemškonacionalnih Slovencev ne bilo. Potem pa se bomo razumeli in tudi pobotali!

Bekštanj. (Volitev župana.) Pri občinski volitvi dne 24. aprila t. l. je dobila slovenska lista 671, socijaldemokratska 584, Bauernbund 549 glasov. Na podlagi proporca so bila razdeljena odborniška mesta sledeče: Slovenska stranka je dobila 11, socijaldemokratska 9 in Bauernbund 8 odbornikov. Kljub temu, da naša stranka ni bila zastopana v občinski volilni oblasti in so bile pri izvršitvi volitev merodajni samo socijaldemokratje in Bauernbund, sta slednji stranki vložile protest proti volitvam ozir ugotovitvi rezultata z ednim namenom, da nam odjedo en mandat na korist Bauernbundu. Občinska volilna oblast je kaj pa da radevolje ustregla tej želji ter popravila rezultat tako, da je dobil Bauernbund 9. mandat, dočim smo mi 11. izgubili. Slovenska stranka je proti temu vložila rekurz, a ga je umaknila, da prihrani ljudstvu morebitno zopetno volitev. Dne 25. majnika se je vršila volitev župana, pri kateri je dobila slovenska lista 11 glasov na ime gosp. Franca Mertla, dočim je bil izvoljen kandidat Bauernbunda g. Hans Pirker, posestnik na Brnci z 17 glasovi. Glasovali so torej razven enega, ki je oddal svoj glas slovenskemu kandidatu, vsi socijaldemokratje za Bauernbund. Naj pa še kdo reče, da socijaldemokratje na Koroškem niso dovolj nemškonacionalni. Res ganljiv prizor se je nudil, gledati dve stranki v ljubezenskem objemu, glede katerih vsaka o drugi nič kaj dobrega ne ve povedati. Ta kompromis se je nadaljeval tudi pri volitvi občinskih svetovalcev. Bauernbund je priskočil na pomoč socijaldemokratom s 3 glasovi, tako, da je socijaldemokratska stranka dobila 1. občinskega svetovaleca. Občinski svet je tedaj sestavljen sledeče: Župan: Hans Pirker, posestnik na Brnci (Bauernbund); 1. občinski svetnik: Orsario, pos. na Stopici (Soc.); 2. občinski svetnik: Gastl, pos. v Štebnu (Slov.); 3. občinski svetnik: Arneitz, pos. v Podgorjah (Bauernbund); 4. občinski svetnik: Kreuzer, pos. v Dobju (Soc.); 5. občinski svetnik: Pöck, pos. v Rutah (Slov.); 6. občinski svetnik: Witisich, železničar na Brnci (Soc.); 7. občinski svetnik: Wielitsch, pos. v Malaščah (Bauernbund); 8. občinski svetnik: Mertel, pos. v Žmetičah (Slov.).

Bekštanj. Pilat in Herod sta se kakor v sv. pismu, našla tudi pri nas in postala prijatelja, namreč naš „Bauernbund“ in večji del naših socijalnih demokratov. Pri volitvi župana namreč. Večina socijalnih demokratov je volila za župana enega od njih tako proklete „buržoazije“. Kako dolgo bo to prijateljstvo trajalo, se ne ve, kajti v tisti uri, ko je eden od naših „proletarcev“ — socijalnih demokratov volil za bauernbundske „buržoazije“, so mu moleli iz žepa letaki, ki sramotijo bivšega cesarja Karla v molitvi; zraven pa stoji: „Lieber Bauernbund, bitt' für uns!“ Nas vse to sicer ne zanima preveč, kajti mi vemo, da bodo vedno „prijatelji“, kadar se bo šlo proti slovenskemu kmetu in slovenskemu delavcu. Med našimi socijalnimi demokrati so častne izjeme, tudi Slovenci jih spoštujemo, ali v večini so tako zagrizeni nemški nacionalci (slovenskega pokolenja), da bi jih dr. Angerer lahko vzel za svojo častno telesno stražo. Trezno mislečim se to gnjusi. Zato bodo vsi Slovenci, ki še kaj držijo na svojo čast in svoj značaj, dne 19. junija glasovali za svojo koroško slovensko stranko. Mi vsaj vemo, kaj smo, gotovi ljudje pa so enkrat mačka, drugi miš, beli, rudeči, zeleni, črni, kakor ravno sonce zasije! V čast niso nobeni stranki!

GOSPODARSKI VESTNIK

Deški kmetijski klubi.

Svetovna vojna je nam zapustila zle posledice, ki močno uplivajo na naše socialno in gospodarsko življenje. Ako državniki in nacionalekonomi vedno in vedno zopet povdarjajo, da je treba produkcijo živil in drugih gospodarskih potrebščin po možnosti dvigniti v lastni državi in s tem onemogiti uvoz, i se morali zavedati, da se more zgoditi to le tedaj, ako se ustavi odtok delavnih sil z dežele v mesta in industrijske kraje in ako se preosunjeta vzgoja in pouk kmetijske mladine v tem smislu, da bo bolj vezana na domačo grudo in usposobljena izrabiti prirodno bogatstvo, i ga nudi domačija. Zato pa je treba kmetijsko mladino pripraviti in izobraziti. V ta namen se priporoča organizacija deških kmetijskih klubov.

Ker je vprašanje deških kmetijskih klubov zelo važno za uspešnejši razvoj našega kmetijskega položaja po deželi, ne sme ostati samo pri teh in takih izjavah, ampak je treba, da se resno lotimo take organizacije pri naši kmetijski mladini, kakor hitro pustijo ljudsko šolo. Spodbuditi nas morajo zlasti lepi uspehi, ki se kažejo s temi organizacijami v Ameriki, kjer so začeli že l. 1898. snovati mladinske organizacije na kmetih, in sicer stanovske, ker so te v prvi vrsti važne in potrebne. V Južni Ameriki je bilo l. 1917. na ta način organiziranih že nad 115.000 dečkov in 73.000 deklic, v Severni Ameriki pa 160.000 dečkov in deklic, in l. 1918. pa skupaj že do 2 milijona kmetijske mladine. V Ameriki se hvalijo, da jim pomagajo te organizacije vzgajati bolj zaveden kmetijski rod, ki se z večjim zanimanjem in boljšim umevanjem poprijema domačega dela. In tega potrebujemo tudi pri nas! In sicer povsod!

Kaj je treba, da je danes marsikteri kraj deloma tako zapuščen, da trpi na takem pomanjkanju delovnih moči in da pričakuje vso rešitev le od ameriških trolarjev? In takih zgledov je povsod dovolj!

Večkrat prej se je že mislilo na potrebo takih stanovskih organizacij pri izvenšolski naši mladini po kmetih in želelo s tem doseči, da bi se na ta način mladina še bolj privezala na dom in na domačo grudo. Pa nihče se ni upal na dan s takimi idejami, ker bi se jih napačno tolmačilo in spričo vladajočih naših razmer najbrže tudi omalovaževalo z ene in druge strani.

Kakor se pa sedaj vidi, so nas Američani tudi na tem polju stanovske organizacije prehiteli, tako da moramo ubirati stopinje za njimi. In če jih je začela danes že marsikatera država posnemati, ne smemo pri nas zaostajati. Prelepe so naloge takih mladinskih stanovskih organizacij, kakor da bi jih smeli še nadalje prezirati, zlasti pri Slovencih, ko se nam že v zorni mladosti na razne načine vcepilja čut za življenje v tujem svetu, po velikih mestih in tvornicah. Drugod pomagamo dvigati naravne zaklade iz zemlje, doma pa rodno zemljo zanemarjamo in prepuščamo svoji usodi, kakor da bi ne bila vredna in bi ne potrebovala našega dela in naše pomoči!

Najtežje vprašanje pri organizaciji kmetijske mladine je pač to, kako naj se mladina s to organizacijo udejstvuje, kakšne naloge in kako naj jih opravlja, da ne ostane vsa organizacija samo na papirju.

Kakor se glasijo naloge za te mladinske organizacije, se imajo člani v teh društvih izobraževati in za društveno življenje vezbati. Najbolj važna naloga pa ostane to, da se jim prepusti doma nekaj samostojnega dela, ki naj ga izvršujejo, tekmuječ med seboj, kdo bo dosegel boljše uspehe in kdo se bo mogel izkazati z boljšimi prideletki in prirečki. Prav v tem samostojnem delu in tekmovalstvu je zazreti glavno vez, ki naj druži in spaja mladino v takem društvu in ki naj vzdržuje potrebno zanimanje za društveno delo. Kar se tiče tega samostojnega dela, obstoji v Ameriki v tem, da prepuste starši svojemu sinu kos zemljišča, katerega mora sam obdelovati in s pridelovanjem posameznih najvažnejših rastlin po izboljšanim načinu pridelovanja in gnojenja pripraviti do večje rodovitosti. Tudi prepuščajo starši mlade živali v tekmovalno rejo svojim sinovom. Jeseni se prirejajo potem ogledi (rastave), da se doženejo uspehi samostojnega delovanja, pri kateri priliki se delijo tudi premije itd.

Ali se ne da tudi pri nas organizirati tako podrobno in samostojno delo naših dečkov in deklic? Gotovo! Treba je le dobre volje in zanimanja! Za tako samostojno, tekmovalno delo je prikladno za dečke posebno pridelovanje posameznih poljskih rastlin v manjšem obsegu kakor tudi reja malih živali (kunčev, perutnine), ker se da v tem slučaju uspehe takega dela vsako leto kontrolirati in pokazati, za deklice bi se pa priporočalo gojenje perutninarstva in vrtnih rastlin, saj je vrtnarstvo po naši deželi še silno potrebno napredka.

Starše je treba seveda pridobiti za tako samostojno delo svojih otrok. Ljudskošolski učitelj pozna starše in mladino in je najbolj poklican, da se loti te organizacije. Ko se vpeljejo kmetijsko-nadaljevalni tečajji po naših ljudskih šolah zunaj po deželi, bo najlepša prilika, da se vpeljujejo v zvezi s temi tečajji tudi take stanovske organizacije za našo kmetijsko mladino.

Sicer se pa tega dela lahko takoj lotimo po uspešnih zgledih, ki jih imamo danes v Ameriki, kjer najbrže tudi še ni povsem prodrla kmetijsko-nadaljevalna šola.

Glavni pogoj za snovanje mladinske stanovske organizacije pa je in ostane požrtvovalno delaven ljudskošolski učitelj, ki ga bodo pri tem delu radi podpirali vsi krogi, poklicani strokovnjaki. Kmetijska družba in državne oblasti.

Začnimo torej tudi pri nas s snovanjem teh organizacij in pokažimo, da se zavedamo dolžnosti, ki jih imamo napram naši kmetijski mladini, kadar odrase ljudski šoli in se začne oprijemati poklicnega življenja na domači grudi. Po „Kmetovalcu“.

Rusija kot gospodarski faktor.

V neizmerni Rusiji leže neizmerni naravni zakladi. Ona je silna agrarna država, ob enem pa je imela pred bolševičkim razdejanjem močno industrijo. Za to so bile na razpolago velike vodne moči, ogromni rudokopi s premogom, železom, platinom, zlatom itd. ter brezštevilne delavske moči.

Ko je bolševičsko gospodarstvo uvidelo, da je pripravilo z razlastitvijo zemlje in produktivnih sredstev Rusijo na rob propada, je začelo premišljevat, kako bi odpravilo vesplošno bedo in pomanjkanje in oživotvorilo zopet propadle, uničene industrijske panoge. Ruski mogotci: Ljening, Trockij, komisarji in sovjeti so uvideli, da se vladanje in gospodarstvo v Rusiji ne da več nadaljevati po sedanjih komunističnih receptih, opustili so strogo socialistično gospodarstvo in se približali zopet individualističnemu. Najprvo je to obveljalo glede zemlje, potem glede male obrti in male trgovine. Sedaj pa so začeli vračati celo industrijske obrate prejšnjim lastnikom.

Najzакrknenejši ruski komunisti so sprevideli, da je obnova gospodarstva v Rusiji nemogoča brez zasebne inicijative, brez privatnega kapitala in brez narodne trgovine. Obrnili so se najprvo na Ameriko, ki je najmanj interesirana, oziroma udeležena na evropskih gospodarskih bojih. Toda še predno je prišlo med Rusijo in Zedinjenimi državami do gospodarskih dogovorov, je začela Anglija, boječ se tuje konkurence, z njo trgovska pogajanja, ki so se po dolgem kolebanju tudi završila, tako da obstoia med rusko sovjetsko republiko in angleško državo trgovsko-pogodbeno stanje.

V tekmi, da ne zaostanejo za angleško vladno, so začele gospodarske pregovore z Rusijo skoro že vse ostale evropske države: Italija, Francija, Švedska, Nemčija. Prav v zadnjem času smo brali o načrtu rusko-nemške trgovske pogodbe. Ta se deli na tri dele: Prvi obravna-

va vprašanje vojnih ujetnikov ter razširja dogovor, ki ste ga sklenili Nemčija in Rusija 19. maja 1920. V Moskvi se bo ustanovila rusko-nemška komisija, ki bo proučevala zahteve nemških državljanov in ujetnikov glede povračila storjene jim škode. Drugi del govori o pravicah delegacij in poedinih podanikov ene in druge države. Nemškim državljanom, ki pridejo v Rusijo, je zajamčena nedotakljivost imetja. Tretji del pogodbe razpravlja o pravih in nalogah trgovskih delegatov obojestranskih držav.

Cehoslovaška republika je odposlala delegacijo v Rusijo, da prouči ondotne trgovske in gospodarske prilike sploh in se navežejo trgovski stiki z njo. Tako stopa Rusija vsled spremenjene bolševičske politike in po obnovi gospodarskih odnošajev med njo in raznimi državami zopet kot gospodarski faktor prve vrste na pozorišče. Kolikega pomena bo to za evropsko, da za svetovno gospodarstvo, se bo pokazalo v 5—10 letih, ako se bodo razmere normalno razvijale. Že danes pa se lahko trdi, da se brez Rusije in brez normalnih odnošajev med njo in drugimi državami ne bo dalo rešiti niti mednarodno valutarno vprašanje in svetovno znižanje cen, niti — bodimo odkriti — evropsko politično vprašanje.

In ta rešitev se bo izvršila tem praje, čim prej pridejo evropske koncertne velesile in ostale države do tega spoznanja in čim prej se odpove Rusija zadnjim, nevdržnim sovjetskim praktikam, kakor bolševičski propagandi v inozemstvu, negaciji ruskih carskih dolgov itd. —

Stanovanja iz slame. Ameriški inženir Fejet je iznašel način, kako se hitro in poceni zgradi hiša. Njegova hiša je zelo enostavna. Ogrodje je iz lesa, kaman in opeko pa nadomeščajo kosi dobro prešane in impregnirane slame. Zidi hiše od zunaj so ometani z blatom ali ometom iz apna, od znotraj pa iz zdravstvenih ozirov samo z ometom iz apna. Kaj veseli Korošice.

Prodá se

hiša s 4 sobami, kuhinjo, kletjo in shrambo, pripravna za kakega obrtnika. Poleg hiše je vrt, sadonosnik in nekaj trvnika.

Pojasnila daje Mochar Franc, p. St. Veit im Jauntale.

LIDOVA KNIHTISKARNA

SE PRIPOROČA ZA HITRO, OKUSNO IN CENO IZDELAVO VSAKOVRSNIH DRUŠTEVNIH, TRGOVINSKIH IN DRUGIH TISKOVIN, VABIL, OKLICEV I. T. D.

WIEN V., MARGARETENPLATZ 7

Francišek Čermák,

DUNAJ V.,
Mittersteig 23-15
pripr. voča svoj zavod
za izdelovanje
angleških in
dunajskih
pian in pianin
(klavirjev).
Tudi export!